

Nr 190.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner till vissa personer; given Stockholms slott den 10 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

GUSTAF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anför.

1:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till lantbruksstyrelsen inkommen, av styrelsen med utlåtande den 21 februari 1922 överlämnad ansökning har avlidne lantbrukskonsulenten i England, civilingenjören Fredrik Bagges änka Jeanne Louise Emerence Bagge, född Bagge, anhållit om pension för sig och makarnas två omyndiga barn Claude Gustaf Jean, född den 2 juni 1910, och Cyril Fredrik, född den 15 mars 1914.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 161 häft. (Nr 190.)

1

[1.]
*Pension åt
lantbruks-
konsulenten
F. Bagges
änka och
barn.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Bagge, som avlidit den 1 oktober 1921, såsom stärbhusdelägare efterlämnat änkan och ovannämnda omyndiga barn, samt att behållningen i boet uppgår till 22,328 kronor 97 öre.

I sitt utlåtande anför lantbruksstyrelsen i huvudsak följande.

Från och med 1904 intill sitt frånfälle eller under nära 18 år hade Bagge på grund av särskilda, av styrelsen meddelade förordnanden uppehållit befattningen som Sveriges lantbrukskonsulent i England mot ett arvode, som under åren 1904—1912 utgått med 7,500 kronor och för tiden därefter med 9,000 kronor för år. Styrelsen kunde till fullo vitsorda betydelsen och gagnet av Bagges arbete för främjande utav avsättningen i England av lantmannaprodukter, synnerligast smör. Hans omfattande och maktpåliggande verksamhet syntes styrelsen hava lämnat mycket goda och för framtiden bestående resultat.

Ehuru med ifrågavarande befattning icke vore förenad rätt till pension åt änka och barn, funne styrelsen i allt fall billigheten kräva, att dessa tillförsäkrades årliga understöd av statsmedel att utgå under härför vanliga villkor.

Enligt vad bouppteckningsinstrumentet utvisade, utgjordes behållningen i boet huvudsakligast av inventarier och dylikt, vilka vid en eventuell realisation icke torde kunna inbringa för Bagges efterlevande änka och barn nödiga existensmedel.

Styrelsen tilläte sig erinra, att vid föregående tillfällen änkor efter befattningshavare, vilkas tjänst med hänsyn till dess art i viss mån torde kunna jämföras med den av Bagge innehavda befattningen, tillförsäkrats pension, nämligen ankorna efter svenska statens fiskeriagent i Berlin A. H. Krüger och t. f. fiskerintendenten A. H. Malm.

Med hänsyn till tjänstgöringens art samt med befattningen förenade avlöningsvillkor syntes den av Bagge innehavda tjänsten närmast vara att jämföras med statskonsulentbefattning. Statskonsulents avlöningsförmåner, vilka senast reglerats under 1918, utginge i form av lön och tjänstgöringspenningar till belopp av sammanlagt 5,800 kronor för år jämte tillfällig löneförbättring med 1,000 kronor, varav respektive 400 kronor och 100 kronor beräknades såsom ortstillägg. Änka efter statskonsulent vore berättigad till pension å 1,150 kronor, förhöjd med 40 procent för ett barn och därutöver med 10 procent för varje ytterligare barn till en uppnådd ålder av 21 år.

Vad anginge beloppet av det understöd, som skäligen syntes böra tillerkännas lantbrukskonsulenten Bagges änka, torde detta med hänsyn till storleken av det arvode, som Bagge å sin befattning uppburit, icke böra understiga 1,000 kronor för år. Visserligen hade Bagge, då den innehavda befattningen icke varit ordinarie, i motsats till statskonsulent, icke haft att erlägga årsavgifter till pensionskassa, vadan det årliga understödet till hans efterlevande änka enligt vanligen tillämpade grunder borde understiga pensionen till statskonsulents änka, men hade å andra sidan det Bagge tillkommande årliga arvodet avsevärt överstigit statskonsulents avlöningsförmåner. Det syntes därför styrelsen, som om det av styrelsen föreslagna understödsbeloppet — 1,000 kronor till änkan — icke vore för högt tillmätt. Det årliga understödet till vartdera barnet syntes styrelsen lämpligen böra bestämmas till 250 kronor att utgå intill uppnådd myndighetsålder och hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes

föreslå riksdagen medgiva, att Bagges änka och barn måtte från och med den 1 november 1921 å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga understöd, änkan med 1,000 kronor, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, samt vardera av barnen med 250 kronor intill uppnådd ålder av 21 år.

Statskontoret har den 27 februari 1922 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid anfört, att statskontoret på grund av Bagges mångåriga tjänstgöring såsom Sveriges lantbrukskonsulent i England, vilken anställning ej medfört rätt till delägarskap i någon av staten understödd änke- och pupillkassa, funne billigt att, då Bagge vid sitt frånfalle lämnat efter sig änka och två minderåriga söner i svaga ekonomiska omständigheter, staten trädde hjälpande emellan med något understöd till trygghet av änkans framtid och till hjälp för sönerns uppfostran. I likhet med lantbruksstyrelsen ansåge statskontoret även, att man vid bestämmande av de understöd, som sålunda kunde komma ifråga, borde utgå från en jämförelse med de pensioner, som tillkomme änka och barn efter statskonsulenter, och hade statskontoret icke funnit annan anledning till erinran mot vad lantbruksstyrelsen i ärendet hemställt, än att pensionerna till sönerna — i likhet med vad riksdagen i dylika fall plägade besluta — ej torde böra föreslås att till envar av dem utgå längre än till och med det år, under vilket han fyllde 18 år.

På av myndigheterna anförda skäl vill även jag tillstyrka, att pensioner beredas Bagges änka och barn, och biträder ifråga om beloppet och tid för pensionens utgående åt barnen statskontorets förslag.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne lantbrukskonsulenten i England, civilingenjören Fredrik Bagges änka Jeanne Louise Emerence Bagge, född Bagge, samt bemälda makars barn Claude Gustaf Jean och Cyril Fredrik må från och med den 1 oktober 1921 från allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga pensioner änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, till belopp av 1,000 kronor och ett vart av barnen till och med det år, under vilket det fyller 18 år, till belopp av 250 kronor.

2:o.

[2.]
Pension åt
förrige geologen
E. Svedmarks
änka

Med utlåtande den 4 mars 1922 har chefen för Sveriges geologiska undersökning överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri förrige geologen vid undersökningen Eugène Svedmarks änka, Sigrid Sofia Svedmark, född Lindman, anhållit om beredande åt henne av en årlig pension.

Av ansökningen bilagt åldersbetyg framgår, att sökanden är född den 11 maj 1858.

Chefen för undersökningen anför huvudsakligen följande.

Svedmark anställdes våren 1877 vid Sveriges geologiska undersökning såsom biträdande geolog, blev ordinarie geolog från och med 1881 samt avgick från denna befattning den 31 december 1908, sedan riksdagen beviljat honom pension. Under sin mer än 30-åriga tjänstetid såsom fast anställd vid undersökningen hade Svedmark utövat en om plikttröhet och skicklighet vittnande verksamhet i undersökningens och vetenskapens tjänst. Då han, därför att verket under den tid han tillhörde detsamma icke var uppfört å ordinarie stat, ej kunnat vinna inträde i civilstatens änke- och pupillkassa och därigenom tillförsäkra sin maka rätt till pension, syntes billigheten kräva, att statsmakterna nu beviljade pension åt änkan i likhet med vad tidigare pläгат ske i liknande fall, t. ex. vid 1916 års riksdag då sådan pension medgivits änkan efter förrige aktuarien vid Sveriges geologiska undersökning Henrik Santesson. Att i föreliggande fall ett synnerligen ömmande behov av pension föreläge, syntes uppenbart därav, att boutredningen efter Svedmark ej uppvisade någon behållning i boet.

För beräkning av pensionsbeloppets storlek torde vara tillräckligt anföras, att Svedmark före sitt avskedstagande från undersökningen 1908 uppbar en avlöning av 5,400 kronor per år, samt att hans pension 1908 bestämdes till 3,000 kronor och efter beslut av 1913 års riksdag höjdes till 3,600 kronor, vilket var det belopp, som före 1910 plägade beviljas i pension för statsgeolog med fullt antal tjänste- och levnadsår. Genom den 1914 genomförda regleringen uppfördes den av Svedmark på sin tid innehavda geologbefattningen utan förändring av arbetsuppgifternas beskaffenhet såsom befattning tillhörande andra normalgraden vid centrala ämbetsverk.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet den 8 mars 1922 anført, att ämbetsverket i likhet med chefen för Sveriges geologiska undersökning funne billigheten bjuda, att änkan Svedmark beredd pension av statsmedel. Vid bestämmande av beloppet av denna pension syntes man kunna utgå från den av Svedmark i livstiden åtnjutna pension från allmänna indragningsstaten, 3,600 kronor. Om man ansåge detta belopp hava motsvarat högsta pensionsunderlaget för statsgeologtjänsten skulle denna tjänst, därest den varit ordinarie, hava medfört delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa med en fjärdedel härav eller sålunda med 900 kronor. Änkepensionen, som alltså under ovan angivna för-

utsättning skulle hava utgått med 900 kronor årligen, torde emellertid i förevarande fall böra underkastas någon reduktion i anledning därav, att pensionsavgifter icke blivit erlagda, och syntes förslagsvis kunna bestämmas till 800 kronor för år.

I likhet med myndigheterna finner även jag skäl föreligga att bereda änkan Svedmark pension av statsmedel. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet, 800 kronor för år, har jag intet att erinra. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre geologen vid Sveriges geologiska undersökning Eugène Svedmarks änka Sigrid Sofia Svedmark, född Lindman, må från och med den 1 februari 1922 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, åtnjuta årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 800 kronor.

3:o.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till stuteriöverstyrelsen insänd, av stuteriöverstyrelsen med utlåtande den 17 februari 1922 överlämnad ansökning har chefen för Flyinge hingstdepå, före detta översten i armén August Herman af Petersens anhållit om avsked från sin befattning som chef för nämnda hingstdepå från dag, som framdeles kunde bestämmas, under förutsättning att han vid avskedstagandet komme i åtnjutande av årlig pension till belopp av sammanlagt 4,500 kronor.

[3.]
*Tilläggs-
pension åt chefen
för Flyinge
hingstdepå,
f. d. översten
A. H. af
Petersens.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat följande.

af Petersens, som är född 1844, har i samband med honom beviljat avsked såsom major vid andra Svea artilleriregemente den 26 november 1897 tillerkänts en årlig pension av 750 kronor i fjärde klassen av arméns pensionskassa och en fyllnadspension av 1,490 kronor från statsmedel, eller tillsammans 2,240 kronor. Den 19 november 1897 har han konstituerats och förordnats att tillsvidare vara chef för ovan nämnda hingstdepå.

Jämlikt bestämmelse i då gällande pensionsgrunder för armén har af Petersens förklarats skola vidkännas avdrag i sagda pensionsförmåner med $\frac{2}{5}$ av den till 5,000 kronor uppgående årliga lönen såsom depåchef, i följd varav han av pensionsförmånerna uppburit allenast 240 kronor årligen.

Såsom chef för Flyinge hingstdepå kvarstår af Petersens jämlikt kungl. brev den 4 april 1910 å gammal, den 14 december 1888 fastställd avlöningsstat för tjänstemännen vid Flyinge hingstdepå och åtnjuter enligt denna stat, utom nämnda

kontanta årslön av 5,000 kronor, fri bostad med planteringsland och rätt till viss kvantitet gödsel ävensom 6 kofoder och beten samt 56.53 kubikmeter bok- eller ekved och i övrigt torv, surskog och ris.

Med förmälan att stuteriöverstyrelsen icke hade något att erinra mot det ifrågasatta pensionsbeloppet, hemställer stuteriöverstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen avlåta proposition därom, att af Petersens måtte tillerkännas rätt att från och med månaden näst efter den, då han avginge från sin befattning såsom chef för Flyinge hingstdepå, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära pension till så stort belopp, att hans sammanlagda årliga pension komme att uppgå till 4,500 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 8 mars 1922 anfört.

Det syntes statskontoret billigt att sökanden, då han nu avginge från befattningen såsom chef för Flyinge hingstdepå, vilken han innehaft under mer än 24 år, beviljades någon pension på grund av denna sin anställning.

Därest sökanden icke varit berättigad till pension på grund av föregående militär anställning, hade hans militära tjänstgöring tagits i betraktande vid tjänstårsberäkning för pension åt honom vid nu innehavande befattning; och hade han alltså kunnat åberopa vida fler tjänstår å sistnämnda tjänst än som varit erforderliga för erhållande av hel pension.

Av handlingarna framgår, att sökandens nuvarande tjänst varit förenad med en kontant årslön på 5,000 kronor och dessutom vissa naturaförmåner, vilka syntes kunna värderas till 1,000 kronor. Sökandens inkomst av ifrågavarande anställning torde alltså kunna anses utgöra 6,000 kronor. Om två tredjedelar härav betraktades såsom pensionsunderlag, skulle under ovan angivna förutsättning pensionsunderlaget och sålunda också pensionen för sökanden hava utgjort 4,000 kronor. I anledning av vad sålunda förekommit ville det synas statskontoret skäligt, att åt sökanden utverkades pension till sådant belopp, att densamma, jämte honom redan tillerkända pensionsförmåner från arméns pensionskassa, uppginge till nyssnämnda summa, 4,000 kronor.

Statskontoret finge alltså tillstyrka pension åt sökanden från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,760 kronor årligen.

*Departements-
chefen.*

Då bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension icke äga tillämpning å af Petersens, är han ej skyldig att avgå vid viss levnadsålder men har ej heller rätt att vid avgång erhålla pension på grund av befattningen såsom depåchef. I likhet med myndigheterna anser jag af Petersens, då han nu anmält sin avsikt att avgå, böra tillerkännas pension.

I fråga om pensionsbeloppets utmätande vill jag framhålla, att sammanlagda värdet av de avlöningsförmåner, af Petersens såsom depåchef åtnjutit, betydligt överstiger det belopp av 6,000 kronor, vartill stats-

kontoret uppskattat avlöningsförmånerna. Det belopp av 4,500 kronor, som af Petersens begärt i pension, understiger givetvis $\frac{2}{3}$ av avlöningsförmånernas värde. Jag anser sålunda nu ifrågavarande pension böra så tillmätas, att den jämte af Petersens officerspensioner uppgår till 4,500 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att chefen för Flyinge hingstdepå före detta översten i armén August Herman af Petersens må från och med månaden näst efter den, vari avsked från befattningen såsom chef för Flyinge hingstdepå varder honom beviljat, under sin återstående livstid åtnjuta, utöver till honom utgående officerspensioner å sammanlagt 2,240 kronor, pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 2,260 kronor årligen.

Statsrådets övriga ledamöter instämna i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—3:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagar härtill lämna bifall samt förordnar, att proposition i dessa ämnen skall med den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Julius Söderhjälms.